

THE PREGRADUATE PRACTICE FOR STUDENTS OF SPECIALITY – SPECIAL EDUCATION DURING THE SCHOOL YEAR 2016-2017

Gergana Kirilova, Dilyana Andonova

ABSTRACT: Students from majoring in special education to Shumen University "Bishop Konstantin preslavski" respectively in the directions – speech therapy and PDIN in the eighth semester of its training held its preddiplomna practice. In this article are presented the requirements for conduct of this practice during the school year and 2016-2017 bases in which it takes place.

KEYWORDS: students practice preddiplomna, inclusive education, children with special educational needs.

Изследването е финансирано по проект № РД-08-87/03.02.2017 г. от параграф на фонд „Научни изследвания” на ШУ „Епископ Константин Преславски”.

Обучението на студентите по „Специална педагогика” в направление „Логопедия”, редовна форма, включва цикъл от дисциплини с подчертано практически аспект. В учебния план на специалността са предвидени определен хорариум от часове за хоспитиране и наблюдение на преддипломната педагогическа практика.

В правилника на Методическия съвет на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” е предвиден и нарочен IV раздел, свързан с указание за провеждане на учебно-педагогическата практика за студентите от различните специалности.

В бакалавърската степен на специалност „Специална педагогика – Логопедия” преддипломната педагогическа практика е с продължителност от шест учебни седмици. Целта е по време на ПДПП студентите да усвоят всички основни аспекти на професионалната дейност на логопеда. В инструкцията за провеждане на преддипломна педагогическа практика са формулирани критерии, по които се оценява работата на всеки от студентите в специалност „Логопедия”:

- адекватно структуриране на съответните план-конспекти на уроците;
- умение за точно формулиране на темата, целите и задачите на съответния урок;
- умение за правилна селекция на корекционните похвати и прийоми, съобразени със спецификата на нарушението;
- наличие на литературна осведоменост, допълваща изучавания и практически – опознавателен материал;
- умения за осъществяване на контакт с детето и емоционалното му приобщаване към корекционния процес;
- умение за прецизно използване на специализираната терминология;
- умение да се прилагат и реализират ефективно предварително подбраните методи;
- умение да се реализира плавен преход между отделните етапи на корекционната работа;

През летния семестър на 2016-2017 г. практиката беше локализирана в следните логопедични кабинети:

- ДГ „Светулка”;
- ДГ „Космонавт”;
- ДГ „Дружба”;
- ДГ „Конче Вихрогонче”;
- НУ „Княз Борис І”.

В тези бази студентите имат възможност да получат полезни впечатления и знания, както от учебно-възпитателната работа, така и от корекционно-компенсаторната дейност. ПДПП има за цел да запознае студентите с отговорностите в практиката: изнасяне, мотивиране и обсъждане на диагностично-корекционната работа в условията на логопедичния кабинет, а също така и възможности за самостоятелно осъществяване на диагностични, консултативни и терапевтични логопедични дейности, необходими за бъдещата им професионална реализация.

В провеждането на практиката участваха петима базови логопеди, отговарящи за спазването на план-графика на практическите занятия и за оценяването на цялостната дейност на студентите. За шестседмичния период на практиката на студентите от специалност „Специална педагогика – Логопедия” са проведени индивидуално общо 140 логопедични занятия с 40 деца.

Студентите работиха върху корекцията на следните комуникативни нарушения – дислалия, заекване, ОНР, дислексия и дисграфия. На базата на изучените дисциплини за методите на логопедична корекция при отделните групи комуникативни нарушения, студентите прилагат усвоените знания и умения в хода на логопедичното занятие. Ръководителят на практиката консултира и наблюдава изпълнението на предварително поставените задачи. Той прави оценка на:

- уменията за осъществяване на контакт с децата от логопедичната група;
- правилното използване на корекционни прийоми и похвати;
- подбора на дидактическите средства за провеждането на логопедичния урок.

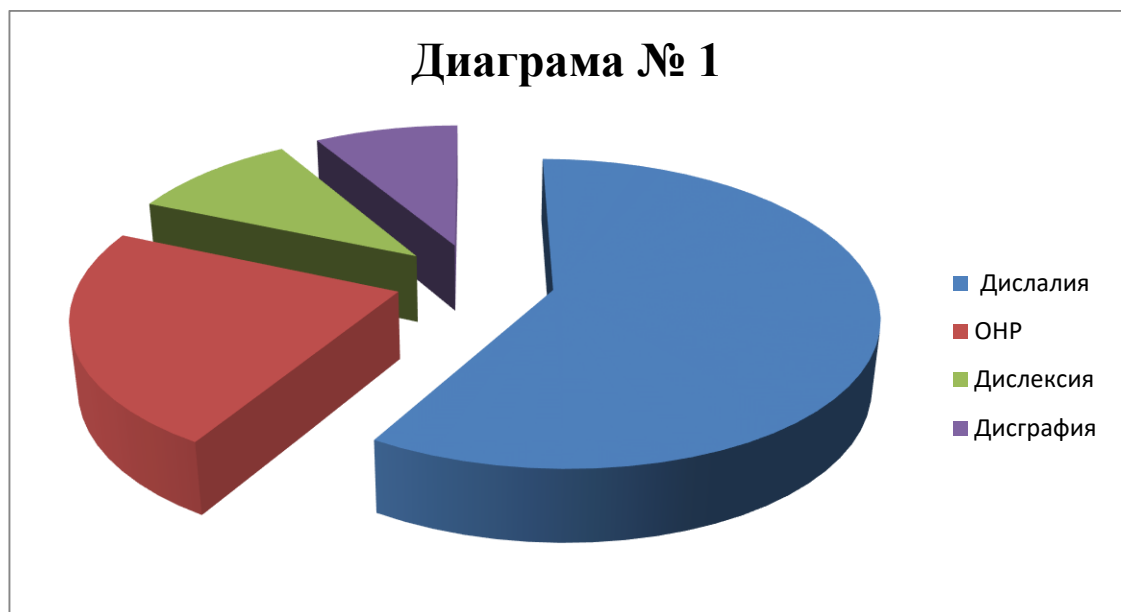
При протичането на ПДПП се преминава през следните етапи:

- Подготвителен етап: предварителен инструктаж и разпределение на студентите по бази.
- Основен етап: практически форми на работа с продължение от шест учебни седмици.
- Заключителен етап: представяне на отчетна документация от страна на студентите.

Задълженията на студента по време на преддипломната практика се различават от тези, свързани с текущата му практика. Те се свеждат до следното:

- използва и опазва материално-техническата база на учебното заведение, където се провежда практиката;
- използва и изпълнява всички одобрени от МОН нормативни документи;
- получава обективна информация и преценка за проведените от него уроци от страна на ръководителя на практиката и от базовия логопед.
- попълват план- график с дати и диагнози за целия период на практиката.

На диаграма № 1 е представено съотношението на логопедичните диагнози на децата, с които са работили студентите от специалност „Специална педагогика – Логопедия” по време на ПДПП през летния семестър на учебната 2016-2017 г.

Най-голям е процентът на децата с дислалия и обратно на часовниковата стрелка на диаграмата може да се види съотношението на останалите видове нарушения – общо недоразвитие на речта, заекване, дислексия и дисграфия.

Високата разпространеност на езиково-говорни нарушения при децата в предучилищна възраст и учениците от начален етап на обучение е предпоставка за помощ от специалист, защото „недостатъчната ефективност или липсата на целенасочена логопедична работа, превенция и корекция на указаните разстройства обуславят сериозни трудности в обучението като цяло и препятстват пълноценното овладяване от децата на академични умения” [1, с. 10].

В най-общ план практическата подготовка е процес на ориентация и придобиване на самочувствие за упражняване на учителската професия. Пред студентите и техните преподаватели стоят много предизвикателства, заедно те разрешават разнообразни проблеми и предприемат подходи и методи, благодарение на които децата с комуникативни нарушения имат по-добри възможности за адаптация, социализация и развитие.

Преддипломна педагогическа практика на специалност „Специална педагогика” – направление – „Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност” съобразно инструкцията за провеждането ѝ съгласно учебния план протича в VIII семестър от бакалавърската степен на обучение по специалността с „откъсване на студентите от учебен процес”. Продължителността на практиката е 6 учебни седмици – 3 седмици в помощно училище и 3 седмици в ресурсните кабинети на общообразователните училища, където се подпомагат деца със специални образователни потребности. По време на преддипломната педагогическа практика студентите се запознават с базовите училища и работата на учителите – специални педагози и ресурсни учители, проучват възрастовите и индивидуални особености на умствено изостаналите деца и класа като цяло, подготвят и провеждат занятия и уроци, участват в методическата работа на училището, провеждат изследователска работа.

Тя е с продължителност общо 210 часа, от които:

- аудиторна заетост - 100 часа;
- студентска самостоятелна работа - 56 часа;
- самостоятелна работа под ръководството на преподавателя - 54 часа.

Условието за допускане до преддипломна педагогическа практика е студентите да са положили всички семестриални изпити по методическите учебни дисциплини.

Целта на тази практика е студентите да се включат в цялостната корекционна учебно-възпитателна работа, като за това те трябва да поемат всички функции на специалния педагог и съответно на ресурсния учител.

Целта се изпълнява посредством следните задачи:

- да се разширят знанията на студентите за съдържанието, организацията и методиката на корекционно-възпитателната и образователната работа;
- да се развиват и усъвършенстват уменията им за използване на различни форми, методи и средства, формиращи активни, самостоятелно мислещи и творчески личности;
- да се приобщат студентите към педагогическата дейност, формираща положителното отношение към избраната от тях професия;
- да се създадат условия за бъдеща изследователска и творческа дейност на младия специалист;
- дава се възможност да се оцени степента на готовност за начална професионална реализация.

Работата на студентите се оценява от преподаватели – методисти по основните методики на обучение за деца с интелектуална недостатъчност в началния курс на помощно и общообразователно училище и от преподавател – специален педагог. По този начин се формира крайната оценка от преддипломната педагогическа практика.

Седемте методики, които специалните педагози изучават по време на курса си на обучение, са следните:

- Теория и методика на обучението по родино и природознание за деца с интелектуална недостатъчност;

- Методика на преподаване по техника и технология за деца с интелектуална недостатъчност;
- Методика на обучението по български език и литература за деца с интелектуална недостатъчност;
- Теория и методика на обучението по математика за деца с интелектуална недостатъчност;
- Теория и методика на обучението по физическо възпитание и кинезитерапия за деца с интелектуална недостатъчност;
- Теория и методика на обучението по изобразително изкуство за деца с интелектуална недостатъчност;
- Теория и методика на обучението по музика и еуритмика за деца с интелектуална недостатъчност.

В условията на приобщаващо обучение с децата, които се подпомагат от Регионален център, студентите работят с учениците основно по: български език и литература, математика и родино и природознание, тъй като нормативът на ресурсния учител е 30 часа и при група от деца на ресурсно обучение 10-12, а понякога и 15 той няма възможност да ги подпомага по всички методики, тъй като не работи в група, а индивидуално с всяко едно от децата. Това налага: ... „при работа с ученици, неуспяващи главно поради слабо развитие на мисленето, усилията да се съсредоточат върху оформянето у тях на умееене да отделят същественото в изучавания материал, а също и върху развитието на самостоятелността на тяхното мислене” [5, с. 239].

Базите, в които протича ПДПП на студентите от направление *Педагогика* да деца с интелектуална недостатъчност са:

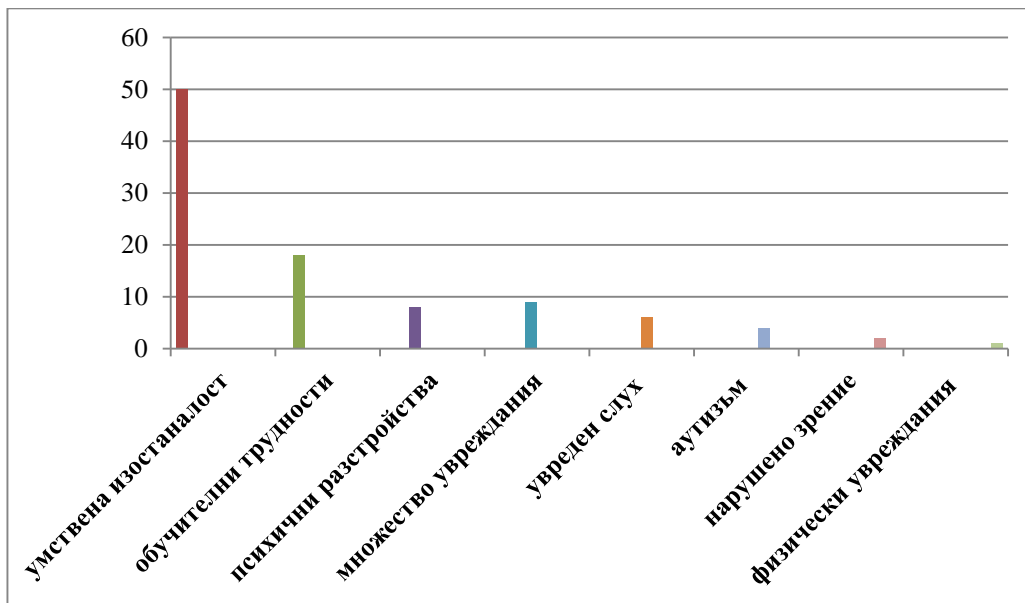
- ПУ „Васил Друмев”, гр. Шумен
- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, гр. Шумен
- Трето основно училище „Димитър Благоев”, гр. Шумен
- ДЦДВХУ „Слънчев лъч”, гр. Шумен.

При оценяването на студентите, методистите се съобразяват със следните критерии:

- адекватно структуриране на съответните план-конспекти на уроците;
- умение за точно формулиране на темата, целите и задачите на съответния урок;
- умение за правилна селекция на корекционните похвати, съобразени със спецификата на нарушението;
- наличие на литературна осведоменост, допълваща изучавания и практически опознаван материал;
- умение за осъществяване на контакт с детето и емоционалното му приобщаване към корекционния процес;
- умение за прецизно използване на специализираната терминология;
- умение да се прилагат и реализират ефективно предварително подбраните методи;
- умение да се реализира плавен преход между отделните етапи на корекционна работа.

Децата, които се обучават в помощно училище и в интегрирана среда, са с различни видове увреждания, нарушения и трудности. На Диаграма № 2 са дадени основните от тях в процентно съотношение.

Видове увреждания, нарушения и трудности

Крайната оценка се оформя след осем текущи оценки от различни методисти по време на практиката на базата на наблюдавани корекционни занятия и/или уроци по основните методики в детска градина, началния курс на помощно училище и в интегрирана среда, събеседване, анализ и мотивировка на използваните методи и похвати от студента.

След успешно приключване на ПДПП на студента се присъждат 7 кредита, съответстващи на практическата и самостоятелна му работа.

Основната цел на специалния учител е не само да запознае детето с непознатото, а и да го моделира като личност. Това изисква от нашето училище в условията на приобщаващото образование ... „да се създадат условия за формиране на морална, творческа и автономна личност, способна да се реализира пълноценно” [4, с. 181].

References:

1. Zhekov, Zh., Predictors for Early Diagnostics of Dysgraphias, Konstantin Preslavsky – University of Shumen, Shumen, 2010, ISBN: 978-954-577-563-5;
2. Instruction for conducting the pre-graduate pedagogical practice of specialty "Special pedagogy - speech therapy" (2016), Konstantin Preslavsky – University of Shumen,
3. Instruction for conducting the pre-graduate pedagogical practice of specialty "Special pedagogy" – Pedagogy for children with intellectual disability ” (2016), University publishing house “Episkop Konstantin Preslavsky”
4. Kyurkchijska, V., „Education, training and modern social realities ”// Yearbook of Konstantin Preslavsky – University of Shumen ,Volume XX D, University publishing house “Episkop Konstantin Preslavsky”; Shumen., 2016, pp. 179-187, ISBN: 1314-6769
5. Chaush, Z., Factors for dropping out of school and enhancing their deviant actions.// Col. „Technological training - traditions and future ”, Faber, 2009, pp. 234–242, ISBN: 978-954-400-229-9;

доц. д-р Гергана Кирилова
 Катедра „Специална педагогика”
 Педагогически факултет
 Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”
 g.sabeva@shu.bg

*преп. Диляна Андонова
Катедра „Специална педагогика”
Педагогически факултет
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”
d.andonova@shu.bg*